

Promemoria

Ett permanent snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare

---

Promemorians huvudsakliga innehåll

Sedan 2019 pågår en försöksverksamhet med ett snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare, det s.k. ungdomsspåret. Målsättningen med snabbförfarandet är att polis ska hålla förhör med den misstänkte inom en vecka från brottet eller ingripandet, om det inte kan ske direkt. Är det fråga om ett brott som utreds inom ramen för en polisledd förundersökning är vidare målsättningen att brottet ska lagföras inom tio veckor från polisens ingripande.

Försöksverksamheten har lett till att myndigheterna utvecklat en enhetlig och mer effektiv arbetsmetod för ungdomsärenden så att brott som begås av unga lagöverträdare möts av en snabb reaktion från samhällets sida. Att en ung person begår brott kan i sig vara ett tecken på att det finns en social problematik och genom en snabb reaktion kan tidiga insatser sättas in och risken för fortsatt brottslighet minska. I denna promemoria föreslås därför att snabbförfarandet för unga lagöverträdare införs permanent så att det myndighetsgemensamma arbetet kan fortsätta även efter att försöksverksamheten löper ut.

Förordningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

Innehållsförteckning

1	Författningsförslag.....	3
1.1	Förordning om ändring i förundersökningskungörelsen (1947:948).....	3
1.2	Förordning om ändring i förordningen (2007:976) med instruktion för Rättsmedicinalverket	4
1.3	Förordning om ändring i förordningen (2007:1073) med instruktion för Domstolsverket.....	5
1.4	Förordning om ändring i förordningen (2015:743) med instruktion för Åklagarmyndigheten.....	6
1.5	Förordning om ändring i förordningen (2022:1718) med instruktion för Polismyndigheten	7
1.6	Förordning om ändring i förordningen (2023:797) med instruktion för Kriminalvården.....	8
2	Försöksverksamheten med ett snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare.....	9
3	Slutredovisningen av försöksverksamheten	10
4	Snabbförfarandet i brottmål för unga lagöverträdare ska införas permanent.....	12
5	Den myndighetsgemensamma samverkan ska fortsätta.....	13
6	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	14
7	Konsekvenser.....	14
	Bilaga 1 – Myndighetsgemensam redovisning	16

1 Författningsförslag

1.1 Förordning om ändring i förundersökningskungörelsen (1947:948)

Härigenom föreskrivs att det i förundersökningskungörelsen (1947:948) ska införas en ny paragraf, 3 c §, av följande lydelse.

3 c §

Om den som misstänks för ett brott inte har fyllt 18 år vid brottet, får utredningen av brottet ingå i ett särskilt snabbförfarande som riktar sig mot unga lagöverträdare. Ärenden i förfarandet ska märkas upp särskilt.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2027.

1.2 Förordning om ändring i förordningen (2007:976) med instruktion för Rättsmedicinalverket

Härigenom föreskrivs att 3 b § förordningen (2007:976) med instruktion för Rättsmedicinalverket ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Rättsmedicinalverket ska delta i ett myndighetsgemensamt arbete för att möjliggöra ett särskilt snabbförfarande enligt 45 kap. 13 a § rättegångsbalken *och* 3 b § förundersökningskungörelsen (1947:948).

3 b §¹
Rättsmedicinalverket ska delta i ett myndighetsgemensamt arbete för att möjliggöra ett särskilt snabbförfarande enligt 45 kap. 13 a § rättegångsbalken *samt* 3 b *och* 3 c §§ förundersökningskungörelsen (1947:948).

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2027.

1.3 Förordning om ändring i förordningen (2007:1073) med instruktion för Domstolsverket

Härigenom föreskrivs att 1 d § förordningen (2007:1073) med instruktion för Domstolsverket ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Domstolsverket ska delta i ett myndighetsgemensamt arbete för att möjliggöra ett särskilt snabbförfarande enligt 45 kap. 13 a § rättegångsbalken och 3 b § förundersökningskungörelsen (1947:948).

1 d §¹

Domstolsverket ska delta i ett myndighetsgemensamt arbete för att möjliggöra ett särskilt snabbförfarande enligt 45 kap. 13 a § rättegångsbalken samt 3 b och 3 c §§ förundersökningskungörelsen (1947:948).

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2027.

¹ Senaste lydelse 2022:1511.

1.4 Förordning om ändring i förordningen (2015:743) med instruktion för Åklagarmyndigheten

Härigenom föreskrivs att 12 a § förordningen (2015:743) med instruktion för Åklagarmyndigheten ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 a §¹

Åklagarmyndigheten ska delta i ett myndighetsgemensamt arbete för att möjliggöra ett särskilt snabbförfarande enligt 45 kap. 13 a § rättegångsbalken och 3 b § förundersökningskungörelsen (1947:948). Åklagarmyndigheten ska bistå Polismyndigheten med utbildningsinsatser för förundersökningsledare i *snabbförfarandet* och lämna relevant återkoppling på deras arbete.

Åklagarmyndigheten ska delta i ett myndighetsgemensamt arbete för att möjliggöra ett särskilt snabbförfarande enligt 45 kap. 13 a § rättegångsbalken samt 3 b och 3 c §§ förundersökningskungörelsen (1947:948). Åklagarmyndigheten ska bistå Polismyndigheten med utbildningsinsatser för förundersökningsledare i *snabbförfarandena* och lämna relevant återkoppling på deras arbete.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2027.

1.5 Förordning om ändring i förordningen (2022:1718) med instruktion för Polismyndigheten

Härigenom föreskrivs att 16 § förordningen (2022:1718) med instruktion för Polismyndigheten ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Polismyndigheten ska delta i och ha ett särskilt ansvar för att leda ett myndighetsgemensamt arbete för att möjliggöra ett särskilt snabbförfarande enligt 45 kap. 13 a § rättegångsbalken och 3 b § förundersökningskungörelsen (1947:948). Polismyndigheten ska också ha ett särskilt ansvar för att tillsammans med övriga myndigheter i det myndighetsgemensamma arbetet utveckla arbetet i *förfarandet*.

16 §

Polismyndigheten ska delta i och ha ett särskilt ansvar för att leda ett myndighetsgemensamt arbete för att möjliggöra ett särskilt snabbförfarande enligt 45 kap. 13 a § rättegångsbalken samt 3 b och 3 c §§ förundersökningskungörelsen (1947:948). Polismyndigheten ska också ha ett särskilt ansvar för att tillsammans med övriga myndigheter i det myndighetsgemensamma arbetet utveckla arbetet i *förfarandena*.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2027.

1.6 Förordning om ändring i förordningen (2023:797) med instruktion för Kriminalvården

Härigenom föreskrivs att 3 § förordningen (2023:797) med instruktion för Kriminalvården ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Myndigheten ska

1. delta i det myndighetsgemensamma arbetet mot den grova och organiserade brottsligheten,

2. delta i ett myndighetsgemensamt arbete för att möjliggöra ett särskilt snabbförfarande enligt 45 kap. 13 a § rättegångsbalken och 3 b § förundersökningskungörelsen (1947:948), och

2. delta i ett myndighetsgemensamt arbete för att möjliggöra ett särskilt snabbförfarande enligt 45 kap. 13 a § rättegångsbalken samt 3 b och 3 c §§ förundersökningskungörelsen (1947:948), och

3. verkställa de transporter som Polismyndigheten och Säkerhetspolisen överlämnar enligt 29 a § polislagen (1984:387) samt lämna andra myndigheter den hjälp med transport som är särskilt föreskrivet.

För varje person som transporteras av myndigheten enligt första stycket 3 ska det föras journal.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2027.

2 Försöksverksamheten med ett snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare

Det är angeläget att begångna brott kan lagföras snabbt och effektivt, utan att rättssäkerhet och kvalitet får stå tillbaka. En kort och sammanhållen lagföringsprocess är bättre för enskilda som berörs av processen och mer resurseffektiv för rättsväsendet. Om brottsutredningen och prövningen tar lång tid kan det leda till att det blir svårare att lagföra brottet. En sen eller utebliven reaktion från samhällets sida kan också påverka människors trygghet och deras förtroende för rättsväsendet.

För att utveckla rättsväsendets förmåga att snabbt utreda och lagföra brott beslutade regeringen 2017 om en försöksverksamhet med ett snabbförfarande i brottmål. Genom förändrade arbetsmetoder, nya verktyg och ökad samverkan skapades en mer sammanhållen och enhetlig process genom hela rättskedjan. Försöksverksamheten genomfördes av Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Rättsmedicinalverket, Kriminalvården och Domstolsverket tillsammans med ett antal tingsrätter och inleddes i januari 2018. Sedan februari 2019 pågår en parallell och särskild försöksverksamhet för unga lagöverträdare som inte har fyllt 18 år, det s.k. ungdomsspåret.

I januari 2020 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att utreda ett permanent snabbförfarande i brottmål och andra åtgärder för en snabbare lagföring av brott (dir. 2020:6). Utredningen, som antog namnet Utredningen om Snabbare lagföring, överlämnade i juni 2021 betänkandet Snabbare lagföring – ett snabbförfarande i brottmål (SOU 2021:46) till regeringen. Resultatet av försöksverksamheterna, som då hade pågått ett antal år, tjänade som underlag i utredningen. Huvuddelen av förslagen i betänkandet behandlades i propositionen Snabbare lagföring av brott (prop. 2021/22:279). Bland annat infördes då ett krav på tingsrätterna att avgöra brottmål skyndsamt, om brottet ingått i ett särskilt snabbförfarande under utredningen, och nya delgivningsbestämmelser. Regeringen gick dock inte vidare med att inrätta ett permanent snabbförfarande för unga lagöverträdare. I enlighet med vad som föreslogs i betänkandet beslutades att i stället förlänga och bygga ut den försöksverksamheten med sikte på ett framtida permanentande. Ungdomsspåret har sedan dess succesivt införts nationellt och under innevarande år ska förfarandet ha börjat tillämpas i samtliga polisregioner. Försöksverksamheten pågår alltjämt och det nuvarande regeringsuppdraget löper till och med den 31 december 2026.

Försöksverksamheten med ett snabbförfarande för unga lagöverträdare omfattar alla former av ingripandebrott där en misstänkt som inte har fyllt 18 år anträffas vid brottsplatsen. Den huvudsakliga arbetsmetoden bygger på att snabbt kunna komma i gång med utredningsarbetet. Polisen ska genomföra långtgående förstahandsåtgärder och, om möjligt, hålla förhör direkt på plats. Det kan handla om att upprätta polisanmälan, ta kontakt med vårdnadshavare, förhöra vittnen, säkra bevisning, ta kontakt med socialtjänsten samt, om möjligt, ombesörja slutdelgivning. Med tanke på det särskilda regelverk som gäller för ungdomsprocessen (t.ex. lagen

[1964:167] med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare) är det i många fall inte möjligt att förhöra den misstänkte direkt. Det kan vara så att den unge behöver biträdas av en offentlig försvarare eller att vårdnadshavare och socialtjänst ska närvara vid förhör. När det av någon anledning inte är möjligt att slutföra ärendet direkt ska det finnas en färdig plan för det fortsatta utredningsarbetet med ett inbokat förhör med den misstänkte ungdomen. Ett konkret mål inom ungdomsspåret är att polisen ska hålla förhör med den misstänkte inom en vecka från brottet eller ingripandet, när det inte kan ske direkt. Eftersom metoden riktar in sig på de tidiga åtgärderna i den inledande fasen av förundersökningen vidtas huvuddelen av åtgärderna inom polisens jourverksamhet. Förutom målet med att hålla förhör inom en vecka finns en annan målsättning som går ut på att den unge, när det är fråga om en polisledd förundersökning, ska lagföras inom tio veckor från polisens ingripande. Med lagföring avses straffreläggande, straffvarning, åtalsunderlåtelse eller domstols dom. Inom försöksverksamheten är de involverade myndigheterna ålagda att organisera och utveckla sitt arbete så att de uppställda tidsmålen kan uppnås i praktiken. Därtill har Polismyndigheten ett särskilt uppdrag att stärka erfarenhetsutbytet inom myndigheten, genomföra utbildnings- och fortbildningsinsatser för inre och yttre personal samt vidta de åtgärder som behövs för att organisera arbetet för lokalpolisområdena, polisområdena och polisregionen.

3 Slutredovisningen av försöksverksamheten

En myndighetsgemensam slutredovisning av uppdraget om försöksverksamhet med ett snabbförfarande i brottmål för lagöverträdare under 18 år gavs in till regeringen i april 2026, se *bilaga 1*. Myndigheterna förordar i redovisningen att försöksverksamheten ska införas permanent och lämnar förslag på hur det kan uppnås. Av slutredovisningen framgår i korthet följande.

Inom ramen för försöksverksamheten har polisen utbildat ca 450 förundersökningsledare. Syftet har varit att förundersökningsledarna ska ha kunskap om hur ärenden som ingår i förfarandet praktiskt ska hanteras och hur samverkan ska genomföras med aktörer utanför myndigheten. Utbildningen har även syftat till att förankra de särskilda rättsliga förutsättningar som gäller vid lagföring av unga lagöverträdare så att polisanställda ska förstå sin roll och betydelse i rättskedjan. Myndigheten har därtill tagit fram inspelade föreläsningar, checklistor och utbildningsmaterial om arbetsmetoden. Den breda kompetensutvecklingen har bidragit till en mer enhetlig handläggning av ungdomsärendena och därtill motverkat den tveksamhet kring hanteringen som till viss del funnits hos poliser i yttre tjänst och inom jourverksamheten. Sammantaget har försöksverksamheten lett till en mer effektiv, enhetlig och kvalitativ hantering av de ärenden som ingår i förfarandet. Eftersom fler utredningsåtgärder genomförs i jourverksamheten frigörs också tid för

lokalpolisområdena att fokusera på ärenden som kräver mer kvalificerade åtgärder. Det är därför rimligt att anta att arbetsmetoden har en positiv inverkan på samtliga ungdomsärenden.

En nationell och myndighetsgemensam uppföljningsgrupp har ansvarat för att följa upp arbetsmetoden, bland annat i syfte att undvika avvikelser mellan de involverade myndigheterna i hur ärendena hanteras. Vidare har återkoppling skett i lokala samverkansforum där även socialtjänster från respektive polisområde medverkat. Samarbetet inom försöksverksamheten har fungerat väl mellan såväl myndigheterna som kommunernas socialtjänster.

De vanligaste brotten som hanteras i snabbförfarandet är bland annat butiksstölder, innehav och bruk av narkotika samt hot mot tjänsteman. Under 2025 hanterades 23,8 procent av det totala antalet redovisade ungdomsärenden inom snabbförfarandet, dock med stora regionala avvikelser. Exempelvis var siffran inom polisregion Stockholm, som tillämpat metoden längst, drygt 43 procent. För tillfället tillämpas arbetsmetoden endast i förundersökningar som leds av polisen. Det finns en överenskommelse mellan Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten om att avvakta med tillämpningen av arbetsmetoden i åklagarledda förundersökningar tills metoden fungerar fullt ut i de polisledda.

Medelgenomströmningstiden för de ungdomsärenden som redovisats till åklagare har ökat under försöksverksamheten. Aktuell och historisk uppföljning visar dock att den typ av ärenden som hanteras i snabbförfarandet i genomsnitt har en kortare handläggningstid än vad de hade haft om snabbförfarandet inte hade införts. Bristfälligt underlag från åklagare och domstolar medför att det inte har varit möjligt att ta fram rättvisande statistik kring målsättningen att nå lagföring inom tio veckor från polisens ingripande.

Myndigheterna ser ett behov av fortsatt utveckling av arbetsmetoden och ytterligare samverkan för att bättre nå de uppsatta tidsmålen. I redovisningen lämnas därför förslag om

- att nationell och lokal samverkan samt återkoppling mellan myndigheterna som ingått i försöksverksamheten ska fortsätta för att bibehålla och utveckla arbetsmetoden,
- att nationell och lokal samverkan mellan Polismyndigheten och socialtjänsten ska fortsätta,
- att myndigheterna bibehåller den struktur och organisation som har etablerats inom försöksverksamheten för att tidsmålen för lagföring i ungdomsspåret ska kunna uppnås, samt
- att myndigheterna bibehåller en myndighetsgemensam uppföljning för att det ska vara möjligt att över tid se om en utveckling av tidsmålen sker.

Utöver detta lämnas förslag på förordningsändringar för att möjliggöra ett permanent snabbförfarande för unga lagöverträdare. Förordningsändringarna behandlas närmare i denna promemoria.

4 Snabbförfarandet i brottmål för unga lagöverträdare ska införas permanent

Förslag

Brottsutredningar mot unga lagöverträdare som inte har fyllt 18 år ska få ingå i ett särskilt snabbförfarande. Ärenden som hanteras i snabbförfarandet ska märkas upp särskilt.

Skälen för förslaget

När en ungdom misstänks för ett brott är det viktigt med en snabb reaktion från samhällets sida så att kopplingen mellan brott och påföljd blir tydlig. Det sänder en viktig signal till den unge att samhället tar brottsligheten på allvar och att kriminella handlingar får konsekvenser. Genom en snabb reaktion och tidiga insatser kan risken för fortsatt brottslighet minska och kriminella karriärer förhindras i ett tidigt skede. Försöksverksamheten med ett snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare syftar till just detta. Många av de brottstyper som ingår i förfarandet, såsom innehav och bruk av narkotika, är sådana att en tidig insats från socialtjänsten har stor potential att stävja en ogynnsam utveckling. När den unge inte samtycker till en sådan insats är det viktigt att skuldfrågan snabbt kan avgöras så att lagföring kan ske. Snabbförfarandet för unga lagöverträdare har visat sig vara ett effektivt sätt att åstadkomma detta i praktiken.

Av slutredovisningen framgår att försöksverksamheten med ett snabbförfarande i brottmål för lagöverträdare under 18 år har lett till en mer enhetlig, effektiv och kvalitativ hantering av de ärenden som ingår i förfarandet. Det innebär också att fler unga har fått en snabb och tydlig reaktion från samhällets sida samt att tidiga insatser har kunnat sättas in. Genom att skilja ut de enkla ärendena från de mer komplexa kan de brottskämpande myndigheternas resurser användas på ett mer effektivt sätt. Inom försöksverksamheten återspeglas detta bland annat i att enkla och rutinartade åtgärder i stor utsträckning utförs av polisens jourverksamhet och att respektive lokalpolisområde arbetar vidare utifrån en redan framtagen plan för utredningen. Snabbförfarandet har därmed lett till ett mer ändamålsenligt resursutnyttjande i praktiken. Erfarenheterna visar också att försöksverksamheten lett till en förbättrad samverkan mellan myndigheterna och att det kan bidra till att möjliggöra en snabbare hantering genom hela rättskedjan. Om snabbförfarandet etableras som ett permanent inslag i myndigheternas ordinarie verksamhet skapas möjligheter att både utveckla och utöka arbetsmetodens tillämpning.

Sammantaget visar slutredovisningen att försöksverksamheten med ett snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare lett till en effektivare hantering av de ungdomsårenden som ingått i förfarandet och de involverade myndigheterna vill att snabbförfarandet införas permanent. Det finns därmed starka skäl för att även snabbförfarandet för unga lagöverträdare ska bli ett permanent inslag i de involverade myndigheternas verksamhet och att de strukturer för samverkan och uppföljning som byggts upp inom försöksverksamheten bevaras.

När förfarandet med snabbare lagföring för vuxna infördes permanent inrättades en ny paragraf, 3 b §, i förundersökningskungörelsen (1947:948). En liknande förordningslösning bör användas för att göra snabbförfarandet för unga lagöverträdare permanent. Eftersom det i realiteten är fråga om två olika snabbförfaranden, vuxen- respektive ungdomsspåret, med separata arbetsmetoder som följs upp och utvärderas utifrån delvis olika parametrar bör snabbspåret för unga lagöverträdare emellertid regleras i en egen paragraf. Paragrafens utformning ligger i linje med förslaget i slutredovisningen men har justerats för att bättre stämma överens med närliggande bestämmelser i förordningen. Den valda utformningen ger även möjlighet för myndigheterna att i framtiden utveckla snabbförfarandet ytterligare och exempelvis inkludera åklagarledda förundersökningar.

5 Den myndighetsgemensamma samverkan ska fortsätta

Förslag

Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Rättsmedicinalverket, Kriminalvården och Domstolsverket ska fortsatt samverka i snabbförfarandet för unga lagöverträdare. Särskilda bestämmelser som reglerar den samverkan ska införas i myndigheternas instruktioner. Polismyndigheten ska ha ett särskilt ansvar för att leda det myndighetensgemensamma arbetet.

Skälen för förslaget

Uppgifterna för de myndigheter som lyder under regeringen och som ingår i snabbförfarandet, dvs. Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Rättsmedicinalverket, Kriminalvården och Domstolsverket, har under försöksverksamheten reglerats genom olika regeringsuppdrag. Av slutredovisningen framgår att myndigheternas samverkan har varit viktig för att nå målen och förbättra förfarandet. En fördel med den breda samverkan är också att det möjliggör relevant återkoppling, medverkan och uppföljning.

För att målen med snabbförfarandet ska kunna uppnås över tid är det av stor vikt att den nuvarande samverkan bibehålls och utvecklas. Om arbetsmetoden inte är myndighetsgemensam finns det risk för att Polismyndigheten, som är den myndighet som framför allt driver utvecklingen av arbetsmetoden, bara effektiviserar sin del av processen och inte förstår sådana åtgärder som kan vara viktiga för andra myndigheter. Även i en bredare bemärkelse är det viktigt att förfarandet utvecklas gemensamt. Det finns t.ex. ett fortsatt utvecklingsbehov vad gäller anpassning av it-system samt uppföljning och återkoppling mellan myndigheterna. Allt detta ställer särskilt höga krav på myndigheternas förmåga till samverkan och samordning. Det bör därför uttryckligen

regleras att det finns ett beständigt och särskilt myndighetsgemensamt arbete med ett snabbförfarande för unga lagöverträdare.

Det föreslås att uppgiften att samverka inom ramen för snabbförfarandet för unga ska regleras i förordning. Eftersom arbetsmetoden framför allt utvecklats av Polismyndigheten är det naturligt att den myndigheten ges ett särskilt ansvar för att leda det myndighetsgemensamma arbetet. Detta ligger även i linje med vad som gäller för snabbförfarandet för vuxna. Bestämmelser som reglerar detta ska införas i myndigheternas instruktioner. Bestämmelserna är utformade i enlighet med förslagen i slutredovisningen.

6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag

Förordningsändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2027. Det finns inget behov av övergångsbestämmelser.

Skälen för förslaget

Regeringsuppdraget med försöksverksamheten löper ut den 31 december 2026. Det är angeläget att förordningsändringarna träder i kraft i tid till det att regeringsuppdraget löper ut. Ändringarna bör därför träda i kraft den 1 januari 2027. Det finns inget behov av övergångsbestämmelser.

7 Konsekvenser

Förslagen kan antas leda till en snabbare och mer enhetlig hantering av brottmål för lagöverträdare under 18 år. Det finns ett särskilt starkt intresse att lagföringen av unga lagöverträdare sker snabbt så att tiden mellan brottet och reaktionen blir så kort som möjligt. Därigenom blir konsekvenserna av brottet tydligare för den unge, vilket är viktigt inte minst av pedagogiska skäl. Det är också positivt att samhällets förhållningssätt när unga begår brott är konsekvent och tydligt. Förslagen är inte begränsade till en viss typ av brottslighet och utformningen medger att arbetsmetoden kan komma att användas även i åklagarledda förundersökningar. Genom att samhället reagerar snabbare kan också antas att olika stödinsatser för den unge kan sättas in i ett tidigare skede. Detta kan i sin tur motverka risken för att den unge begår ny brottslighet samt förhindra kriminella karriärer i ett tidigt skede. En snabbare och mer effektiv hantering kan även antas stärka rättssäkerheten och innebära ett bättre resursutnyttjande hos det allmänna. Förslagen kan även antas bidra till att tillgodose bl.a. den rätt att utan dröjsmål få saken avgjord som följer av artikel 40 i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).

I övrigt bedöms de aktuella förslagen inte medföra några negativa konsekvenser för barn och unga eller påverka barnets rättigheter enligt barnkonventionen.

Under försöksverksamheten har framför allt Polismyndighetens verksamhet påverkats och i promemorian föreslås att förfarandet blir ett permanent inslag i myndighetens verksamhet. Det innebär att myndigheten behöver fortsätta arbeta med bland annat breda utbildningsinsatser och samverkan på både lokal och nationell nivå. Samtidigt har myndigheten arbetat med förfarandet under lång tid varför det bör finnas en utarbetad struktur för det fortsatta utbildning- och utvecklingsarbetet. Förslagen bedöms därmed sammantaget inte medföra annat än marginella kostnadsökningar som ryms inom myndighetens befintliga anslag.

För Sveriges Domstolar, Åklagarmyndigheten, Rättsmedicinalverket och Kriminalvården bedöms förslagen inte medföra några kostnadsökningar.

De föreslagna ändringarna påverkar inte i vilken utsträckning den unge har rätt till biträde av offentlig försvarare varför förslagen inte bedöms påverka anslaget rättsliga biträden.

I övrigt bedöms förslagen inte medföra några ökade kostnader, vare sig för enskilda, andra myndigheter eller för det allmänna. Förslagen bedöms inte påverka miljön. Förslagen bedöms inte medföra några nya åligganden för regionerna och påverkar därför inte heller den kommunala självstyrelsen. Förslagen bedöms inte heller påverka jämställdheten mellan kvinnor och män.

Myndighetsgemensam redovisning

Arbetet med uppdraget om en fortsatt försöksverksamhet med ett snabbförfarande i brottmål för lagöverträdare under 18 år

Informationsklass Öppen

Myndighetsgemensam redovisning, april 2026

Innehåll

1	Inledning	4
1.1	Bakgrund.....	4
1.2	Sammanfattning	4
2	Hur myndigheternas arbete har bedrivits	6
2.1	Polismyndigheten.....	6
2.1.1	Införandearbetet	6
2.1.2	Myndighetsgemensam samverkan	6
2.2	Åklagarmyndigheten.....	7
2.3	Domstolsverket	7
2.4	Kriminalvården	7
2.5	Rättsmedicinalverket.....	8
3	I vilken utsträckning snabbförfarandet har använts	9
3.1	Polismyndigheten.....	9
3.1.1	Märkning av ungdomsspårsärenden.....	10
3.2	Åklagarmyndigheten och Domstolsverket.....	10
3.3	Kriminalvården	10
3.4	Rättsmedicinalverket.....	11
4	Utveckling av handläggningstiden för ärenden som valts ut för snabbförfarandet	12
4.1	Polismyndigheten.....	12
4.2	Åklagarmyndigheten och Domstolsverket.....	14
4.3	Kriminalvården	14
4.4	Rättsmedicinalverket.....	14
5	Påverkan på myndigheternas övriga verksamhet	16
5.1	Polismyndigheten.....	16
5.2	Åklagarmyndigheten och Domstolsverket.....	17
5.3	Kriminalvården	17
5.4	Rättsmedicinalverket.....	17
6	Identifierade framgångsfaktorer och utmaningar	18
6.1	Polismyndigheten.....	18
6.1.1	Nationella utbildningar.....	18
6.1.2	Ärenden som hanteras inom ungdomsspåret.....	18
6.1.3	Uppmärkning av ärenden	18
6.1.4	Kallelse till förhör - bokningssystem	19
6.2	Åklagarmyndigheten och Domstolsverket.....	19
6.3	Kriminalvården	19
6.4	Rättsmedicinalverket.....	19
7	Förslag på hur försöksverksamheten kan permanentas	21
7.1	Förslag på innehåll i arbetsmetoden.....	21
7.1.1	Förslag på ny lagtext	22

1 Inledning

På regeringens uppdrag pågår en försöksverksamhet med ett snabbförfarande i brottmål för lagöverträdare under 18 år, det s.k. ungdomsspåret. Försöksverksamheten genomförs gemensamt av Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Rättsmedicinalverket, Kriminalvården och Domstolsverket tillsammans med ett antal tingsrätter. Deltar gör även de kommuners socialtjänster som har samtyckt till att på försök arbeta med en ökad samverkan inom förfarandet.

Denna myndighetsgemensamma rapport, som ska vara regeringen tillhanda den 14 april 2026, redovisar hur försöksverksamheten fortlöper samt lämnar förslag på hur ett permanentande av försöksverksamheten med ett snabbförfarande i brottmål för lagöverträdare under 18 år (ungdomsspåret) kan utformas.

Då försöksverksamheten kortfattat benämns som ungdomsspåret kommer begreppen ungdomen och ungdomar att användas genomgående i redovisningen trots att andra begrepp används i relevant lagstiftning på området.

1.1 Bakgrund

Försöksverksamheten med ungdomsspåret inleddes i polisområde Stockholm Nord, en del av polisregion Stockholm, men byggdes under våren 2022 ut till hela polisregion Stockholm.

För att fortsätta utvecklingen och för att underlätta en eventuell övergång till en permanent verksamhet förlängdes försöksverksamheten till den 31 december 2026 samtidigt som det beslutades att successivt fler polisregioner skulle börja tillämpa metoden.

Under 2024 har polisregionerna Syd och Väst och under 2025 har polisregionerna Nord och Öst påbörjat försöksverksamheten. De återstående polisregionerna Bergslagen och Mitt kommer att påbörja försöksverksamheten under 2026.

1.2 Sammanfattning

Ungdomsspåret är en gemensam nationell arbetsmetod i brottmål där lagöverträdaren är under 18 år som myndigheterna arbetar enligt. Genom arbetsmetoden säkerhetsställs att ärenden hanteras likvärdigt, rättssäkert och effektivt. En gemensam arbetsmetod gör det lättare att göra rätt och medför att lika ärenden hanteras på liknande sätt.

Samverkan mellan myndigheterna och med kommunernas socialtjänster är en viktig del av arbetsmetoden som bedöms ha fungerat väl både på lokal och nationell nivå. Inom ungdomsspårets olika samverkansforum omhändertas erfarenheter och återkoppling sker, vilket skapar ett lärande i vardagen.

Det främsta syftet med arbetsmetoden är att starta upp utredningen och få till ett tidigt förhör med den misstänkte ungdomen, antingen direkt eller att ungdomen kallas till ett förhör med målsättningen att det ska hållas inom 7 dagar. Målsättningen är också att ett brott som utreds inom ramen för en polisledd förundersökning ska lagföras inom tio veckor från polisens ingripande.

Under 2025 var medelgenomströmningstiden nationellt för ärenden som redovisades till åklagare 28,3 dagar, vilket är en ökning med 1,4 dagar eller 5,2 procent sedan föregående år.

Den relativt stora ökningen av medelgenomströmningstiden under 2025 beror inte på en stor generell ökning utan är till stor del kopplad till att vissa ärenden tagit mer än 10 veckor att redovisa. I polisregion Stockholm som använt snabbförfarandet under hela 2024 och 2025 har medelgenomströmningstiden för redovisade ärenden ökat från 33,5 dagar 2024 till 35,1 dagar 2025. Det är en ökning med 1,6 dagar eller 4,9 procent. Om de ärenden som tagit mer än 10 veckor att redovisa exkluderas har medelgenomströmningstiden istället ökat från 27,5 dagar 2024 till 28,0 dagar 2025. Det är en ökning med 0,5 dagar eller 1,9 procent. Även om medelgenomströmningstiden ökat något för de redovisade ärendena i snabbförfarandet är det högst troligt, med beaktande av den statistik som finns historiskt, att medelgenomströmningstiden för ärendena hade varit högre om snabbförfarandet inte hade använts.

Det finns dock fortfarande mer att göra, varför en fortsatt utveckling av arbetsmetoden och ytterligare samverkan mellan myndigheterna är nödvändig för att nå ökad effektivitet i rättskedjan.

I sista avsnittet i detta dokument redovisas myndigheternas förslag till hur ett permanentande av försöksverksamheten kan utformas.

2 Hur myndigheternas arbete har bedrivits

2.1 Polismyndigheten

2.1.1 Införandearbetet

I polisregionerna Stockholm, Syd och Väst är ungdomsspåret infört och ärenden hanteras enligt metoden. Polisregionerna Nord och Öst införde ungdomsspåret under hösten 2025. Införandet pågår i polisregion Bergslagen och Mitt. De regionerna kommer att ha infört arbetsmetoden i sin helhet under 2026.

Det finns en nationell införandegrupp med representanter från nationella operativa avdelningen vid Polismyndigheten och från polisregionerna. Polisregionerna har i sin tur skapat egna införandeorganisationer.

Cirka 450 stycken förundersökningsledare har utbildats i polisregionerna Nord, Syd, Väst och Öst. Syftet med utbildningarna har varit att utbilda i hur ärenden som ingår i förfarandet praktiskt ska hanteras och hur samverkan ska genomföras med aktörer utanför Polismyndigheten. Utbildningarna har även syftat till att förankra de rättsliga förutsättningarna för att alla polisanställda ska förstå sin roll och sin betydelse i rättskedjan samt vikten av de brottsförebyggande åtgärderna.

Ingripandepoliser har fått ta del av inspelade föreläsningar. Utbildade förundersökningsledare har varit med vid dessa utbildningstillfällen för att samverka, svara på frågor och hjälpa till med lokal information. Polismyndighetens intranät uppdateras kontinuerligt med checklistor och utbildningsmaterial avseende arbetsmetoden.

Polismyndighetens kartapplikation har uppdaterats med kontaktuppgifter till de socialtjänster som startat upp sin försöksverksamhet. Detta innebär att poliser i yttre tjänst enkelt i sin tjänstemobil kan se vilken socialtjänst som den misstänkte ungdomen tillhör samt att de direkt kan ringa till aktuell socialtjänst.

2.1.2 Myndighetsgemensam samverkan

Myndighetssamverkan är viktig för att polisen ska kunna upprätthålla en högkvalitativ utredningsverksamhet vilket är en förutsättning för att målen med arbetet ska kunna uppnås och en snabbare lagföring. En fördel med att Åklagarmyndigheten, Domstolsverket, Kriminalvården och Rättsmedicinalverket ingår i uppdraget är att det möjliggör relevant återkoppling, samverkan och uppföljning för polisens del.

Det finns en väl fungerande nationell myndighetsgemensam införandegrupp (MGIG). MGIG har ett övergripande ansvar och beslutar om den nationella inriktningen för såväl införandet som utvecklingen inom ungdomsspåret.

En nationell myndighetsgemensam uppföljningsgrupp ansvarar för uppföljning av resultaten med syftet att säkerställa att tidsmålen hålls och för att undvika avvikelser mellan myndigheterna.

Lokal återkoppling, avvikelser och brister i enskilda ärenden hanteras i lokala myndighetsgemensamma samverkansforum. I samverkan ingår även socialtjänsterna inom respektive polisområde. I flera fall har det upprättats särskilda samverkansavtal för ungdomsspåret mellan polisen och berörda socialtjänster.

2.2 Åklagarmyndigheten

För att skapa enhetlighet och möjliggöra erfarenhetsutbyte inom Åklagarmyndigheten ordnades en heldag under 2025 med information och diskussioner mellan åklagare från alla nytillkomna kammare och poliser ansvariga för införandet i polisregionerna Nord och Öst. Deltagare från de nytillkomna kamrarna fick möjlighet att på plats planera för den lokala myndighetsgemensamma samverkan. Ett likadant erfarenhetsutbyte anordnades inför att försöksverksamheten utvidgades till polisregionerna Bergslagen och Mitt i början av 2026.

Försöksverksamheten har inte inneburit några förändrade arbetssätt för åklagarna på de kammare som nu anslutit till verksamheten. Ärendena fördelas, liksom övriga ärenden med unga lagöverträdare, till åklagare som hanterar ärenden med frister och skyndsamhetskrav.

2.3 Domstolsverket

Mot bakgrund av att mål där den tilltalade är under 18 år redan sedan tidigare hanteras skyndsamt med korta tidsfrister hos Domstolarna har ungdomsspåret inte inneburit några större förändringar i arbetssättet för Sveriges domstolar.

2.4 Kriminalvården

En begäran om personutredning för en minderårig görs i specifika fall då en kriminalvårdspåföljd kan vara aktuell.

Kriminalvårdens arbete med snabbare lagföring för unga under 18 år skiljer sig inte nämnvärt från arbetet med snabbare lagföring för vuxna. Personutredningar genomförs efter begäran och för de under 18 år har frivården särskilda hänsyn att ta och beaktanden att göra. Dessa hänsyn och beaktanden innebär dock inte att personutredningsuppdraget skiljer sig åt för unga mistänkta; syftet är fortfarande att utreda behovet av övervakning och förutsättningarna för en frivårdande påföljd.

Den myndighetsgemensamma samverkan möjliggör en mer effektiv hantering av eventuella frågeställningar rörande handläggning, gemensamma principer och överenskommelser.

2.5 Rättsmedicinalverket

Rättsmedicinalverket och Polismyndigheten har sedan år 2007 en överenskommelse om att ärenden som rör ungdomar under 18 år alltid ska hanteras skyndsamt. Myndigheterna har bedömt att de arbetssätt som följer av överenskommelsen motsvarar ändamålen med den aktuella försöksverksamheten. Av detta skäl har regeringsuppdraget inte inneburit någon förändrad hantering av dessa ärenden inom Rättsmedicinalverket.

3 I vilken utsträckning snabbförandet har använts

3.1 Polismyndigheten

Enligt regeringsuppdraget ska försöksverksamheten omfatta alla former av ingripandebrott där en misstänkt anträffas vid brottsplatsen. Även brott mot person ska kunna ingå i försöksverksamheten, om det finns en utpekad misstänkt eller ett uppslag som snabbt kan leda till att en misstänkt identifieras. Om en förundersökning leds av åklagare bedömer Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten gemensamt om det är lämpligt att undersökningen hanteras inom snabbförandet.

I majoriteten av de ärenden som har hanterats inom ungdomsspåret har följande kriterier varit uppfyllda:

- Polisiär förundersökningsledning (brott av enkel beskaffenhet).
- Gärningsman anträffad vid brottsplatsen.
- Ärendet har bedömts av förundersökningsledare som lämpligt att hanteras inom snabbförandet.
- Den brottsmisstänkte ungdomen är skriven/bor i den polisregion där brottet utfördes och polisregionen praktiserar försöksverksamhet med ungdomsspåret.

Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten har gemensamt kommit överens om att avvakta med att tillämpa arbetsmetoden vid åklagarledda brott. Skälet är att arbete fortfarande pågår med att etablera grunderna för arbetsmetoden. Det är avgörande att arbetsmetoden fungerar fullt ut i polisleda brott innan metoden utvidgas till att omfatta även åklagarledda brott.

Polismyndigheten ser en vinst i att i första hand utveckla arbetsmetoden i de enklaste ärendena. En pilot har genomförts vid polisområde Stockholm Syd, vilken har visat sig vara framgångsrik vad gäller genomströmningstider, kvantitet och kvalitet. Piloten innebär att i de enklaste ärendena begär joursektionen yttrande från socialtjänsten och redovisar ärendena direkt i jourmiljön. Ärendeflödet effektiviseras och lokalpolisområdena belastas inte med dessa ärenden. När polisanställda är trygga i grundmetoden kan det utvecklade arbetssättet spridas i polisområdena och anpassas lokalt.

Polismyndigheten har under 2025 redovisat 3 034 ärenden till åklagare inom ungdomsspåret. Av dessa har polisregion Stockholm (som har praktiserat ungdomsspåret längst) redovisat 1 177 ärenden (38,3 %), polisregion Syd 853 ärenden (28,1 %), polisregion Väst 830 ärenden (27,4 %) och övriga regioner 174 ärenden (5,7 %).

Under 2025 redovisades det totalt 12 743 ungdomsärenden. I den siffran ingår åklagarledda ärenden samt ärenden som inte har varit möjliga att hantera inom ungdomsspåret. Det innebär att 23,8 procent av det totala antalet redovisade ungdomsärenden redovisades inom ungdomsspåret. I polisregion

Stockholm var motsvarande andel 43,4 procent och i Polisregion Syd och Väst var andelen 33,0 procent respektive 33,1 procent.

I polisregion Stockholm har 889 polisledda ärenden redovisats utanför ungdomsspåret. I polisregion Syd 996 ärenden och i polisregion Väst 1 069 ärenden. Några av dessa ärenden hade möjligen, beroende på omständigheter i det specifika ärendet, kunnat hanteras inom ungdomsspåret. Det krävs dock en fördjupad analys i varje enskilt ärende för att kunna fastställa om ärendet hade varit lämpligt att hantera i ungdomsspåret. Målet för Polismyndigheten är att minska antalet ärenden som hanteras utanför ungdomsspåret.

3.1.1 Märkning av ungdomspårsärenden

Polisen har ett tekniskt stöd för att märka upp ungdomsärenden i utredningssystemet Durtvå genom en taggnings-funktionalitet. Det medför att Polismyndigheten med bra precision kan följa upp ärendena med stöd av uppföljningsverktyget Click sense (som inom Polismyndigheten benämns Kupol).

Det finns dock i nuläget ingen teknisk lösning för överföring av märkningen mellan de samverkande myndigheternas utredningssystem. Det innebär att polisanställda manuellt måste märka upp ärenden som snabbspårsärenden i samband med överföringen till nästa myndighet. Konsekvensen av detta har tyvärr blivit att endast cirka hälften av de ärenden som redovisats från polisen har märkts upp för vidare hantering inom ungdomsspåret.

3.2 Åklagarmyndigheten och Domstolsverket

För att kunna följa ärenden inom ungdomsspåret som överförs mellan myndigheterna måste de alltså förses med en manuell märkning. Under 2025 har antalet korrekt uppmärkta ärenden hos Åklagarmyndigheten och domstolarna ökat något, men antalet är fortfarande så litet att det inte går att ta fram någon tillförlitlig och rättvisande statistik.

3.3 Kriminalvården

De huvudsakliga utmaningarna kopplat till uppföljning av personutredningar för ungdomsärenden är, till skillnad från vuxenärenden, det låga antalet inkomna ärenden. Mellan åren 2020–2025 inkom totalt 11 ärenden, vilket medför att det är svårt att redovisa genomsnittlig utredningstid för personer mellan 15–18 år.

Följande tabell redovisar samtliga ärenden som registrerats i systemstödet, med fördelning på varifrån begäran inkommit (inga ärenden har inkommit från Polismyndigheten).

Tabell 1. Begäran om personutredning

Frivårdskontor	Begärd av åklagare	Begärd av tingsrätt
Frivården Falun	1	0
Frivården Västerås	0	1
Frivården Södertörn	0	1
Frivården Borås	4	3
Summa	5	5

Under 2026 kommer berörda avdelningar på Kriminalvården att se över uppföljningsformen för minderåriga. Detta för att kunna skapa ett mer gediget underlag för uppföljning av målgruppen både för myndighetens eget arbete men även för det myndighetsgemensamma uppdraget med snabbare lagföring för målgruppen.

3.4 Rättsmedicinalverket

Som beskrivits tidigare hanteras samtliga ärenden som avser ungdomar under 18 år skyndsamt. Det innebär att Rättsmedicinalverket inte har gjort något särskilt urval av ärenden med anledning av regeringsuppdraget. Däremot är dessa ärenden registrerade på ett sådant sätt att statistik om försöksverksamheten kan produceras. För information om antalet ärenden som har expedierats inom ramen för den aktuella verksamheten, se avsnitt 4.4.

4 Utveckling av handläggningstiden för ärenden som valts ut för snabbförfarandet

4.1 Polismyndigheten

Nationellt var medelgenomströmningstiden för ärendenas handläggningstid i dagar (från brottstid till tid för redovisning till åklagare) under 2025 28,4 dagar, vilket är en ökning med 1,5 dagar eller 5,6 procent sedan föregående år.

Tabell 2. Antal ärenden redovisade till åklagare och ärendenas medelgenomströmningstid, 2023–2025

Nyckeltal	2023	2024	2025
Antal ärenden redovisade till åklagare	1 305	1 529	3 034
Medelgenomströmningstid (dagar)	25,8	26,9	28,4

Polisregion Stockholm har använt sig av snabbförfarandet sedan 2021. Under hösten 2024 anslöt polisregionerna Syd (16 september) och Väst (1 oktober) och under hösten 2025 anslöt polisregionerna Öst (29 september) och Nord (13 oktober).

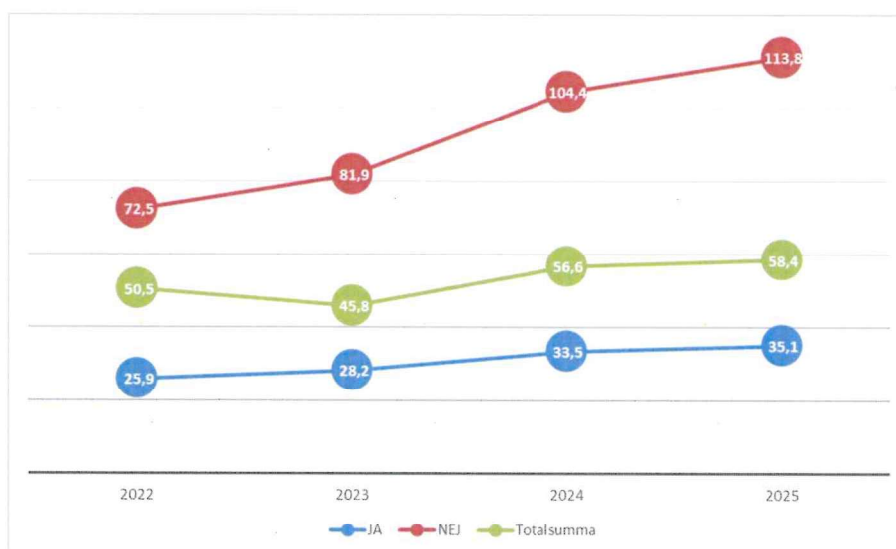
Medelgenomströmningstiden för ärenden redovisade till åklagare har ökat under perioden 2023–2025. Aktuell och historisk uppföljning visar att den typ av ärenden som i dag hanteras i snabbförfarandet har i genomsnitt en kortare handläggningstid än vad de hade haft om snabbförfarandet inte hade införts. Det är därför rimligt att anta att även om medelgenomströmningstiden ökat något för de redovisade ärendena i snabbförfarandet, är den kortare än om snabbförfarandet inte hade införts.

Polismyndighetens uppföljning av snabbförfarandet omfattar primärt 19 olika brottskoder,¹ men kan även i begränsad omfattning omfatta andra brottskoder t.ex. missbruk av urkund, olovligt brukande och brott mot ordningslagen. I Polismyndighetens uppföljningssystem Kupol kategoriseras ärenden automatiskt utifrån hur ärendena har märkts upp i samband med att anmälan registrerades och ärendet började hanteras. De ärenden som hanterats genom snabbförfarandet kategoriseras som 'Ja' och de som inte hanterats i snabbförfarandet kategoriseras som 'Nej'. Uppföljningen som redovisas i tabellen ovan omfattar endast de ärenden som hanterats genom snabbförfarandet, s.k. Ja-ärenden. De ärenden som inte hanteras genom snabbförfarandet hanteras på vanligt traditionellt sätt, s.k. Nej-ärenden.

¹ De 19 koderna, tillika de vanligaste brotten som hanteras inom ungdomsspåret, är följandet: 0853 - Stöld, utan inbrott, från butik, även i anslutning till bensinstation, varuhus, 1705 - Hot mot tjänsteman, 1706 - Våldsam motstånd, 3002 - Olovlig körning inkl. grov, 3005 - Rattfylleri, inkl. grovt, under påverkan av alkohol eller narkotika, 3070 - Drograttfylleri, inkl. grovt, 3111 - Beteendebrott i trafiken, 3141 - Hastighetsöverträdelse, 3151 - Bilbältesbrott, 3171 - Övriga vägtrafikbrott, 3201 - Sjöfylleri, 4023 - Brott mot knivlagen, 4024 - Köp av sexuell tjänst, 4131 - Vapenbrott, ej grovt, 5010 - 5011, Innehav och bruk av narkotika, 5015 - 1516 - Dopningsbrott innehav och bruk, 9001 - Övriga brott.

I polisregion Stockholm har andelen Ja-ärenden ökat från 47 procent av totalen 2022 till 70 procent av totalen 2025. Under perioden har alltså fler och fler lämpliga ärenden hanterats inom snabbförfarandet. De allt färre Nej-ärendena har därför i större omfattning varit sådana som av olika anledningar bedömts inte vara lämpliga för snabbförfarandet. Det innebär också att Nej-ärendena består av allt färre ärenden med kort genomströmningstid. Som en följd av detta har Nej-ärendenas medelgenomströmningstid ökat, vilket framgår av figur 1.

Figur 1. Medelgenomströmningstid, Ja- och Nej-ärenden samt totalt, i polisregion Stockholm, 2022–2025

Bland de Ja-ärenden som redovisats under 2025 kan det konstateras att den ökade medelgenomströmningstiden till stor del kan kopplas till en ökning av ärenden som tagit längre tid än 10 veckor (> 70 dagar) att redovisa. Den totala medelgenomströmningstiden för Ja-ärenden har i Stockholm ökat från 33,5 dagar 2024 till 35,1 dagar 2025. Det är en ökning med 1,6 dagar eller 4,9 procent. Om de ärenden som tagit mer än 10 veckor att redovisa istället exkluderas har medelgenomströmningstiden ökat från 27,5 dagar 2024 till 28,0 dagar 2025. Det är en ökning med 0,5 dagar eller 1,9 procent.

En granskning av de ärenden som tagit mer än 10 veckor att redovisa har genomförts och resultatet visar att många av ärendena borde ha kunnat hanteras snabbare. Att medelgenomströmningstiden för redovisade ärenden har ökat över tid är dock till största del förväntat då polisregionerna inledningsvis i huvudsak valt enklare ärenden som lämpliga för snabbförfarandet. När arbetsmetoden sedan utvecklas och fler brottskoder och mer komplicerade, men för snabbförfarandet lämpliga, ärenden inkluderas så ökar också medelgenomströmningstiden något. Samma utveckling kan även ses inom vuxenspåret.

4.2 Åklagarmyndigheten och Domstolsverket

Se avsnitt 3.2.

4.3 Kriminalvården

Handläggningstiden för ärenden med minderåriga följs upp på samma sätt som för ärenden med vuxna, i form av utredningstid. Utredningstiden innebär den tid från och med att Kriminalvården mottar begäran om personutredning tills det datum som ärendet skickas till domstol. Eftersom personutredningar ibland är komplexa är det av värde för Kriminalvården att utredningstiden är tillräcklig för att ge klienten möjlighet att inkomma till frivården och delta i utredningen. I uppföljningen av vuxenärenden följs även klienters deltagandegrad inom förfarandet för snabbare lagföring och ambitionen är att göra likadant inom ungdomsspåret.

Utöver ovanstående följs det även upp hur stor andel av begäran om personutredning som kommit in från åklagare, polis eller tingsrätt inom ramen för snabbare lagföring (i likhet med uppföljningen av vuxenärenden). Uppföljningen sker per termin samt sammanställs årligen inom den myndighetsgemensamma avstämningen. På grund av begränsningar i systemstödet för uppföljning rörande snabbare lagföring för minderåriga går det för närvarande inte att ta fram data kopplat till utredningstid. Detta på grund av det låga antalet inkomna ärenden (se avsnitt 3.3). Under 2026 ska Kriminalvården ta fram nya rutiner med syftet att data kopplat till utredningstid även för minderåriga ska kunna tas fram.

4.4 Rättsmedicinalverket

Med handläggningstid avses tiden från det att Rättsmedicinalverket fått ett komplett underlag (både begäran om analys och provmaterial) till dess att analyssvaret rapporterats till beställaren. Medelhandläggningstiden för ungdomar som av Polismyndigheten valts ut för ungdomsspåret är densamma för 2025 som för 2024. Statistik över antalet inkomna ungdomsärenden inom ungdomsspåret följs upp kontinuerligt per polisregion.

Tabell 3. Antal inkomna snabbare lagföring ungdom 2023-2025 till RMV

Nyckeltal	2023	2024	2025
Antal inkomna ungdomsärenden	745	1 042	1 679
Medianhandläggningstid (dagar)	4	4	5
Medelhandläggningstid (dagar)	4,4	4,3	4,5

Tabell 4. Antal inkomna snabbare lagföring ungdom 2025 till RMV per polisregion

	Totalt	Stock- holm	Nord	Mitt	Väst	Bergs- lagen	Syd	Öst
Antal inkomna 2025	1 679	685	41	11	377	-	518	47
Medianhandläggningstid (dagar)	5	4	3	6	5	-	4	5
Medelhandläggningstid (dagar)	4	4	4	6	5	-	4	5

5 Påverkan på myndigheternas övriga verksamhet

5.1 Polismyndigheten

När ärenden som hanteras inom ungdomsspåret överlämnas från polisområdenas jourverksamhet till lokalpolisområdena, ska antingen förundersökningen vara helt klar eller så ska det finnas en färdig plan för det fortsatta utredningsarbetet med ett inbokat förhör med den misstänkte ungdomen. Externa aktörer som ska närvara vid förhöret ska vara meddelade om förhörets tid och plats. Ungdomsspåret har inneburit att fler utredningsåtgärder genomförs inom jourverksamheten.

Vissa polisområden saknar administrativt stöd i jourverksamheten, vilket ökar belastningen för jourutredningsbefäl och förundersökningsledare i linjeverksamheten. Detta har resulterat i att vissa områden har valt att lägga administrationen helt eller delvis på andra enheter/avdelningar där administrativt stöd finns. Målet är dock som nämnts att externa aktörer ska vara informerade när lokalpolisområdena tar över ärendena.

Då fler utredningsåtgärder genomförs i jourverksamheten är det rimligt att anta att ungdomsspåret har en positiv inverkan på genomströmningstiderna för samtliga ungdomsärenden. Ambitionen är att arbetet till stor del ska ske i jourverksamheten för att frigöra tid för lokalpolisområdena att fokusera på ärenden som kräver mer kvalificerade åtgärder.

I och med att förhör och underrättelse av misstanke sker tidigt i ärendet involveras vårdnadshavare, socialtjänst och försvarare i nära anslutning till brottet. I samverkan med socialtjänsterna avsätts datum och tider för förhör på förhand, vilket skapar förutsättningar för socialtjänsten att närvara vid fler förhör.² Detta för med sig att socialtjänsten får bättre förutsättningar att skriva relevanta yttranden.

Arbetsmetoden och kompetensutvecklingen i linjeverksamheten har överlag medfört en mer enhetlig handläggning i det initiala skedet av en förundersökning där lagöverträdaren är under 18 år, vilket bedöms ha ökat effektiviteten och stärkt rättssäkerheten inom myndighetens utredningsverksamhet. Kompetensutvecklingen motverkar dessutom den tveksamhet kring hanteringen av ungdomsärenden som till viss del tidigare har funnits hos poliser i yttre tjänst och inom jourverksamheten.

---

² Se 7 § LUL om att en företrädare från socialtjänsten ska närvara vid förhör om det inte finns särskilda skäl emot det och om det kan ske utan men för utredningen.

5.2 Åklagarmyndigheten och Domstolsverket

Påverkas endast marginellt (se avsnitt 2.2 och 2.3).

5.3 Kriminalvården

Då snabbare lagföring redan är en utarbetad och välfungerande arbetsmetod för vuxna, och att antalet ärenden avseende minderåriga inom snabbare lagföring inte varit så många, har Kriminalvården inte påverkats nämnvärt. Kriminalvården ser däremot att det skulle kunna påverka arbetssättet kring personutredningar och yttranden vid en ökning av ärenden. I dagsläget har ingen anpassning till minderåriga skett gällande frågeställningarna i personutredningarna inför yttranden, men det skulle kunna bli aktuellt framöver beroende på antalet ärenden.

5.4 Rättsmedicinalverket

Myndigheten följer kontinuerligt handläggningstiderna för samtliga ärendetyper i syfte att tidigt upptäcka eventuella undanträngningseffekter. Hanteringen av ärenden inom ungdomsspåret har inte haft någon påverkan på myndighetens övriga verksamhet.

6 Identifierade framgångsfaktorer och utmaningar

6.1 Polismyndigheten

6.1.1 Nationella utbildningar

En viktig framgångsfaktor har visat sig vara att polisanställda får rätt förståelse och färdigheter för uppgiften att hantera ungdomsbrott och specifikt inom ungdomsspåret. För att säkerställa kompetensen har Polismyndigheten genomfört utbildningar för jourutredningsbefäl och förundersökningsledare. Erfarenheten hos Polismyndigheten är att den största verksamhetseffekten uppnåtts genom de utbildningar som genomförts som närstudier, dvs. fysiskt i direkt kontakt med jourutredningsbefäl och förundersökningsledare som också ansvarar för ärendena och utför arbetet. Utbildningsfilmer riktade till poliser i yttre tjänst har tagits fram i syfte att nå fram till det stora antalet in-gripandepoliser som praktiskt hanterar ärendena. För att säkerställa att arbetsmetodens grunder efterföljs tillgängliggörs digitala utbildningar där innehållet har en praktisk operativ inriktning.

6.1.2 Ärenden som hanteras inom ungdomsspåret

De ärenden som hittills har hanterats inom ungdomsspåret har med något enstaka undantag varit brott av enkel beskaffenhet med polisiär förundersökningsledare, och även brott mot person har ingått i ungdomsspåret.

Det har i regeringsuppdraget föreslagits att åklagarledda ärenden borde kunna ingå i arbetsmetoden. Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten har gemensamt gjort bedömningen att arbetsmetoden i nuläget inte bör omfatta åklagarledda ärenden. Fortsatt arbete krävs för att åstadkomma detta då det visat sig nödvändigt med ytterligare kompetensutveckling för polisanställda i hanteringen av polisledda ärenden. Åklagarledda ungdomsärenden avser ofta mer komplicerade utredningar där olika vägval kan medföra att fördelarna med att hantera ärendena inom ramen för snabbförfarandet minskar.

6.1.3 Uppmärkning av ärenden

Som tidigare nämnts har det visat sig att cirka hälften av de redovisade ärendena från polisen till Åklagarmyndigheten saknar den manuella märkning som krävs för att identifiera ärendet som ett ärende inom ungdomsspåret.

Märkningen inom ungdomsspåret är viktig för att åstadkomma en bra uppföljning och återkoppling av arbetsmetoden.

Polismyndigheten har tillsammans med Åklagarmyndigheten och tingsrätterna skapat en bättre struktur för hur ärenden inom arbetsmetoden ska

märkas upp, vilket har resulterat i en något bättre uppföljning och återkoppling än tidigare. Däremot finns det fortfarande brister varför det är av vikt att det skapas en automatiserad gemensam it-lösning.

Inom det myndighetsgemensamma arbetet rättsväsendets digitalisering (RD) undersöks möjligheten till att Polismyndighetens interna märkning av ärenden (taggnings-funktionaliteten) ska kunna följa med ärendet vid överföring till Åklagarmyndigheten och domstolarna.

6.1.4 Kallelse till förhör - bokningssystem

Eftersom en utredning färdigställs där den misstänkte är bosatt, kallas den misstänkte till förhör i aktuellt polisområde. Under försöksverksamheten har den misstänkte kallats till förhör om den misstänkte bor inom aktuell polisregion och den polisregionen har ingått i försöksverksamheten.

I framtiden bör det finnas en möjlighet att kalla misstänkta ungdomar över polisregionernas gränser. Det skulle underlätta när t.ex. en ungdom som är boende i Stockholm begår ett brott under sportlovet i Östersund. Då skulle ungdomen kunna kallas till förhör i Stockholm av polisen i Östersund, vilket skulle innebära att ett förhör kan hållas i ett tidigt skede och att ärendet kan slutföras skyndsamt. Ett nationellt digitalt bokningssystem för förhör skulle effektivisera arbetet.

6.2 Åklagarmyndigheten och Domstolsverket

Se avsnitt 3.2.

6.3 Kriminalvården

Kriminalvårdens arbete med att identifiera och systematiskt följa upp ärenden rörande snabbare lagföring för unga har visat sig innehålla utmaningar. Under hösten 2025 har ett intensivt arbete kring uppföljning påbörjats då ärenden kan tänkas börja inkomma till Kriminalvården. Det är av vikt både för det interna arbetet inom Kriminalvården och för det myndighetsgemensamma arbetet att kunna särskilja dessa från vuxenärenden i uppföljningen.

I nuvarande systemstöd finns begränsningar rörande vissa nyckeltal, såsom att kunna se mönster rörande utredningstid. Alternativa systemlösningar behöver implementeras med syfte att skapa likvärdighet mellan statistisk uppföljning av ungdoms- och vuxenärenden.

6.4 Rättsmedicinalverket

I samband med införandet av ett snabbförfarande i brottmål för vuxna lagöverträdare genomfördes en översyn av analysprocessen. Översynen resulterade bland annat i att vissa analysmetoder numera körs oftare än tidigare.

Myndigheten har också investerat i fler instrument för att skapa redundans i verksamheten. Uppkommer en driftstörning i ett instrument kan analyserna styras om till ett annat. Dessutom har utbildningsinsatser möjliggjort att fler medarbetare kan genomföra fler typer av analyser. Det har varit en viktig åtgärd för att minimera risken för produktionsstörningar i samband med frånvaro. De genomförda insatserna har inneburit att Rättsmedicinalverket varit väl rustat att hantera volymökningen inom snabbförfarandet.

En central framgångsfaktor för arbetet har varit att löpande följa handläggningstidernas utveckling och tidigt sätta in åtgärder för att undvika såväl undanträngningseffekter som längre handläggningstider.

7 Förslag på hur försöksverksamheten kan permanentas

7.1 Förslag på innehåll i arbetsmetoden

De samverkande myndigheterna förordar att arbetsmetoden permanentas och lämnar nedan förslag på hur ett sådant permanentande kan utformas, dels genom förslag på innehåll i arbetsmetoden, dels genom förslag på ny lagtext.

Ungdomsspåret ska omfatta alla former av ingripandebrott där en misstänkt anträffas vid brottsplatsen och där brottet är av enkel beskaffenhet.³ Även brott mot person ska kunna hanteras inom arbetsmetoden.

Vid polisledda förundersökningar är målsättningen att brottet ska lagföras inom tio veckor från polisens ingripande, dvs. tiden från brottet till lagföring hos åklagare (via t.ex. straffvarning eller strafföreläggande) eller domstol (via dom) ska inte överstiga 10 veckor.^{4 5}

Målsättningen är också att tidiga förhör ska genomföras, vilket medför att andra aktörer involveras tidigt, så som vårdnadshavare, socialtjänsterna, ombud m.fl. Målsättningen är att förhöret ska genomföras inom 7 dagar.

I syfte att säkerställa att arbetsmetoden blir framgångsrik vid ett permanentande är målsättningen även:

- Fortsatt nationell och lokal samverkan samt återkoppling mellan myndigheterna som ingått i försöksverksamheten för att bibehålla och utveckla arbetsmetoden.
- Fortsatt lokal samverkan mellan Polismyndigheten och Socialtjänsten.
- Att myndigheterna bibehåller den struktur och organisation som har etablerats inom försöksverksamheten för att tidsmålen för lagföring i ungdomsspåret ska kunna uppnås.
- Att myndigheterna bibehåller en myndighetsgemensam uppföljning för att det ska vara möjligt att över tid se om en utveckling av tidsmålen sker.

En viktig skillnad mellan snabbare lagförings ungdomsspår och vuxensspår är att förfarandet för unga helt bygger på en arbetsmetod och samverkan utan några egentliga regeländringar (med undantag för ändringen i 4 § LUL som infördes under försöksverksamhetens gång).⁶ Enligt snabbare lagföring – ett

³ AFS 2005:9.

⁴ Jfr. tidsgränsen om 6 veckor i 4 § lag (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL).

⁵ Tidsfristen sträcker sig fram till och med datum för beslut eller dom. Beslutet eller domen behöver alltså inte ha vunnit laga kraft under tidsfristen.

⁶ Att delgivning av brottsmisstanke ska ske så snart som möjligt efter det att misstanken har uppkommit.

snabbförfarande i brottmål, SOU 2021:46, var idén med ungdomsspåret att förverkliga det som redan hade beslutats i lag om skyndsamt inom lagföringsprocessen för unga lagöverträdare. Utvecklingen av arbetsmetoden har tagit sikte på att möjliggöra detta också i praktiken.

Försöksverksamheten med ungdomsspåret kommer att vara infört i hela Sverige under 2026. Det viktiga för de samverkande myndigheterna kommer att vara att bibehålla och fortsätta utveckla den nationella myndighetsgemensamma arbetsmetoden även efter försöksverksamhetens avslut.

7.1.1 Förslag på ny lagtext

Vid permanentandet av Snabbare lagförings vuxenspår infördes en lagändring i 3 b § förundersökningskungörelsen (1947:948). De samverkande myndigheterna ser som en möjlighet att i samband med permanentandet av ungdomsspåret på liknande sätt föra in en ny paragraf i förundersökningskungörelsen (3 c §) med följande innehåll:

Om den misstänkte var under 18 år när ett brott begicks får utredningen av brottet ingå i ett särskilt snabbförfarande som riktar sig mot unga under 18 år. Ärenden i förfarandet ska märkas upp särskilt.

Ett sådan ny paragraf skulle rikta fokus mot att det finns ett snabbspår även för brott begångna av ungdomar och utformningen av paragrafen gör att den inte konkurrerar med befintliga lagstadgade tidsfrister utan mer förtydligar att snabbspåret kan användas vid lämpliga brott begångna av ungdomar. Befintliga 3 b paragrafen torde täcka in även ungdomsbrotten, men då endast avseende de brott som kan utredas direkt eller inom kortare tid från brottet. Med föreslagen lösning täcks samtliga lämpliga ungdomsbrott in och det blir också tydligt att det rör sig om två olika förfaranden, med olika arbetsmetoder i vissa delar. Enligt de samverkande myndigheternas bedömning gör utformningen det också tydligt att det är lagstiftarens önskemål att den framgångsrika arbetsmetoden inte slutar användas av myndigheterna.

Vid ett sådant tillägg ändras lämpligen 16 § förordningen (2022:1718) med instruktion för Polismyndigheten enligt följande:

Polismyndigheten ska delta i och ha ett särskilt ansvar för att leda ett myndighetsgemensamt arbete för att möjliggöra ett särskilt snabbförfarande enligt 45 kap. 13 a § rättegångsbalken samt 3 b § och 3 c § förundersökningskungörelsen (1947:948). Polismyndigheten ska också ha ett särskilt ansvar för att tillsammans med övriga myndigheter i det myndighetsgemensamma arbetet utveckla arbetet i förfarandena.

Även övriga myndigheters instruktioner, 3 b § förordningen (2007:976) med instruktion för Rättsmedicinalverket, 1 d § förordningen (2007:1073) med instruktion för Domstolsverket, 3 § förordningen (2023:797) med instruktion för Kriminalvården och 12 a § förordningen (2015:743) med instruktion för Åklagarmyndigheten, ändras lämpligen på liknande sätt.

Sådana ändringar skulle enligt de samverkande myndigheternas bedömning innebära att vidareutvecklingen av arbetsmetoden sker myndighetsgemensamt. Det är visserligen främst Polismyndigheten som ytterligare kan effektivisera sin del i utredningsprocessen, övriga myndigheters medverkan är viktig för återkoppling samt för att målet om lagföring inom 10 veckor ska kunna hållas och följas upp. Om arbetsmetoden inte är myndighetsgemensam finns det risk för att t.ex. Polismyndigheten bara fortsätter effektivisera sin del av processen och glömmer eller inte förstår utredningsåtgärder som är viktiga för andra myndigheter t.ex. delgivning. Det finns också en risk för att det viktiga arbetet med återkoppling framöver inte prioriteras. Enligt myndigheternas bedömning är det viktiga helheten och att få en effektiv och kvalitativ hantering av ungdomsärenden genom hela rättskedjan.